

ΘΕΑΤΡΟ

Μπάρκερ με παλιά λαϊκή μάσκα

04.01.2016, 10:34 | Ετικέτες: ηθοποιοί, σκηνοθέτες, θέατρο, Θεσσαλονίκη

Συντάκτης: Γρηγόρης Ιωαννίδης

Το πρωτοχρονιάτικο πέρασμά μου από τη Θεσσαλονίκη απέκτησε γρήγορα και θεατρικό ενδιαφέρον. Σε μια πόλη που η καλλιτεχνική κίνησή της φαίνεται πως ανασαίνει τον τελευταίο καιρό γρηγορότερα, τουλάχιστον δύο παραστάσεις αξίζει να μείνουν στη μνήμη.

Η πρώτη ήταν στο θέατρο «Αυλαία» όπου η εξαιρετικά ενδιαφέρουσα ομάδα της «Εταιρότητας» καταπιάστηκε με τον άθλο να ανεβάσει το νέο έργο του Χάουαρντ Μπάρκερ «12 αναμετρήσεις με μια ιδιοφυΐα». Πρόκειται για τον σκοτεινό, καταραμένο Άγγλο συγγραφέα που πρωτογνωρίσαμε από τον Λευτέρη Βογιατζή στο «Υστατο σήμερα».

Ο ήχος (όχι ακριβώς οι λέξεις) της πρώτης εκείνης ατάκας από το έργο στην Κυκλάδων ακόμα ακούγεται μέσα μου: «Σας αρέσουν οι κακές ειδήσεις;» Είναι απόλυτα χαρακτηριστικές για τον σύγχρονο εκφραστή του περίφημου αγγλικού ευφυϊσμού, στραμμένου τώρα στο πεδίο του κυνισμού, της άρνησης, της πρόκλησης. Στο έργο, μεταφρασμένο αριστοτεχνικά από την Ελση Σακελλαρίδου ο Μπάρκερ μετατρέπει για ακόμη μία φορά τον λόγο σε ρητορική του σκότους, σε ανασκαφέα του βυθού, εκεί όπου δεν φτάνει φως ούτε από τη Χάρη του Θεού ούτε από του Ανθρώπου.

Ο Μπάρκερ πιστεύει ότι μέρος της κατάπτωσης του δυτικού πολιτισμού οφείλεται στη συνειδητή, πεισματική, εκφυλιστική άρνηση (αποσιώπηση, καλύτερα) του ανθρώπινου πόνου για χάρη μιας αλλοπαρμένης αισιοδοξίας, που κρύβει την αλήθεια κάτω από το χαλί της προόδου, της ελπίδας και του φωτεινού μέλλοντος.

Αν είμαστε ανίκανοι να κατανοήσουμε την τραγική κατάσταση (πόσο δε μάλλον να την εκφράσουμε στην τέχνη) σήμερα, είναι γιατί έχουμε μάθει να μιλάμε με λέξεις και σκέψεις αποκαθαρωμένες και αποστειρωμένες από το στοιχείο του πόνου.

Το θέατρο λοιπόν του Μπάρκερ επιδιώκει να θυμίσει την άρνηση, να αρνηθεί τη μάθηση και να μαθητεύσει εκ νέου στον πόνο. Το δικό του θέατρο είναι ένα θέατρο «της καταστροφής».

Στις «12 αναμετρήσεις» ένα μόλις δωδεκάχρονο παιδί αναμετράται με τις μεθόδους παιδαγωγικής ισοπέδωσης της διακριτής ατομικότητας. Ένα ελεύθερο πνεύμα -και γι' αυτό ιδιοφυές- θα μπει στην γκιόστρα με όλους τους πολεμιστές του ορθού λόγου. Θα τους νικήσει με τα δικά του όπλα, τον σκεπτικισμό και τη θεομπαιχτική, διονυσιακή του σαγήνη.

Για λίγο θα δημιουργήσει το βασίλειο ενός καταραμένου ποιητή. Αλλά για λίγο. Θα πέσει νικημένος από την ίδια του την άρνηση, διαλυμένος από τον θάνατο του νοήματος, πέρα από τον θάνατο του σώματος, και ασφαλώς πέρα από την εξ Ύψους Παρηγορία.

Πνευματικά ο Μπάρκερ είναι κοντά στους μεγάλους ανορθολογιστές, τους αρνητές του Διαφωτισμού, και η σκέψη του γειτονεύει πιθανόν με τον Ντε Σαντ, τον Μπίχνερ, τον Ζενέ και την Κέιν. Το πρόβλημα όμως είναι πως εφόσον μιλάμε για θέατρο, σημασία έχει και η σκηνική διαχείριση της πρόθεσης. Κάτι που, με όλη την υπευθυνότητα της παραγωγής, στάθηκε αδύνατον να εκτιμήσω στο «Αυλαία». Είδα κυρίως «λόγια».

Το έργο έχει απίστευτο πλεόνασμα σκέψης. Αλλά με την παράτασή του δημιουργεί στον θεατή μέθη, την απονάρκωση των λέξεων, κάτι που εμποδίζει τη διύλιση αλλά και τη διάχυσή τους στον μέσα νου.

Ετσι αφού καλά καλά εντυπωσιαστούμε, αρχίζουμε να βαριόμαστε. Κι έπειτα να αντιδρούμε: αυτός ο ρήτορας του Σκότους, ο αρνητής του παντός, ο σχεδόν «σατανιστής», μπορεί άραγε να γίνει οδηγός μας; Καθώς αδυνατεί να αφήσει κάτι βαρύτερο μέσα μας από τη διακόσμηση του Κακού, τον αποτινάσσουμε, όπως φεύγουμε από το θέατρο, σαν το χιόνι.

Εχω την εντύπωση ότι ευθύνεται για αυτό και η σκηνοθεσία του Νίκου Σακαλίδη. Είναι η παλιά λαϊκή εξπρεσιονιστική μάσκα που φόρεσε στην παράσταση, που θέλει να

κάνει τα πράγματα αφηρημένα, σκεπτικά, κουραστικά, απόμακρα. Το παιδί του Θωμά Βελισσάρη είναι μια βιρτουοζιτέ: ίσως ο πιο σημαντικός λόγος για να δει κανείς την παράσταση. Αλλά και αυτός ακόμα προκαλεί περισσότερο εντύπωση για το πώς «θυμάται τα λόγια» παρά για το τι πραγματικά λέει.

Οι άλλοι ηθοποιοί, μεταξύ λέξεων και κομμάτων, αγωνίζονται να βγάλουν κάτι. Δεν τα καταφέρνουν όλοι, παρά ελάχιστα: Αλέξανδρος Βοζινίδης, Μελίνα Γαρμπή, Βιολέττα Θεοδωρίδου, Μαρίνα Καζόλη, Τζίμης Κούρτης, Δημήτρης Κουστολίδης, Ιόλη Ραγκούση, Ελένη Σαμαντζή, Κωνσταντίνος Χατζηκυπραίος. Τους μένουν τα εύσημα ότι αναμετρήθηκαν αληθινά με μια ιδιοφυΐα.

Σωτηρία... από την Εφη Σταμούλη

Η μεγάλη επιτυχία φέτος του ΚΘΒΕ δεν ήλθε ούτε από τις κεντρικές ούτε από τις βασιλικές σκηνές του, αλλά από τη Μονή Λαζαριστών. Οφείλεται στο γνωστό πλέον ελληνικό έργο της Σοφίας Αδαμίδου «Σωτηρία με λένε», διασκευή της βιογραφίας της Σωτηρίας Μπέλλου, και σε μια κυρίως ερμηνεία: της Εφης Σταμούλη στον κεντρικό ρόλο.

Αν γράφω το σύντομο αυτό σημείωμα είναι για να τιμήσω την τελευταία. Μια αληθινά σπουδαία ηθοποιό, ανάμεσα στις κορυφαίες της γενιάς της. Την βλέπουμε εδώ στον σημαντικότερο ίσως ρόλο της μέχρι τώρα καριέρας της! Αν αυτό το συγκρίνει κανείς με το ποιες άλλες έπαιξαν τον ίδιο ρόλο, αλλά και με τους ίδιους τους μεγάλους ρόλους της Σταμούλη, καταλαβαίνει τη βαρύτητα της κρίσης.

Η ερμηνεία της είναι αληθινά πέρα από περιγραφή, από την κριτική μιας ρεαλιστικής υποκριτικής κατάθεσης: η Μπέλλου καλείται από τους νεκρούς και επιστρέφει στο κρεβάτι του νοσοκομείου λίγες ώρες πριν χάσει τη φωνή της. Ολοζώντανη, χυμώδης, αντιφατική, θερμή. Θυμάται, αναπολεί, εξομολογείται, τραγουδά και εξαυλώνεται στα τραγούδια της. Και χάνεται ξανά στο θάμβος ενός βίου που σμιλεύεται με το υλικό της λαϊκής δοξασίας.

Είναι αληθινά ένας «μύθος» που αποκτά για λίγο εμπρός μας σάρκα και οστά και έπειτα επιστρέφει πίσω, ακέρατος και λαμπρός, στον χώρο του αοράτου.

Σε όλο αυτό το θαύμα θεάτρου οδηγός είναι η ίδια η Σταμούλη στην πολύ δυναμική σκηνοθεσία της Χριστίνας Χατζηβασιλείου και με την επαρκέστατη στήριξη της «νοσοκόμας» Ειρήνης Μουρελάτου. Δεν νομίζω ότι κανείς θα τη θυμηθεί στις ανακοινώσεις των φετινών βραβείων Υποκριτικής. Ας τιμήσουμε τουλάχιστον εμείς, σε αυτόν τον ταπεινό χώρο, την προσφορά της.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ:

Οι Καραμάζοφ στην εποχή του Πούτιν

Ανεξάρτητα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης Α.Ε.
Κολοκοτρώνη 8, 10561 Σύνταγμα
Τηλ: +30 21 110-45-000
Φαξ: +30 21 110-45-175
Email: contact@efsyn.gr

© 20